

TALEPAPIR

”Det talte ord gælder”

Fødevareministerens besvarelse af alm. del samrådsspørgsmål G, stillet den 23. august 2019 af Christian Juhl (EL).

Deltagere: Åbent samråd i Udenrigsudvalget

Budskab: At besvare samrådsspørgsmål, som lyder:

Samrådsspørgsmål G

”Danske bønder importerer hvert år tusindvis af tons soja fra Argentina til svinefoder. Landmændene bruger ubegrænsede mængder af sprøjtegifte. Det har medført et stort antal af kræfttilfælde hos landarbejderne og misdannelser af deres børn i Argentina. Korn- og foderstofimportøren DLG har for adskillige år siden lovet at gøre noget ved tingene, men der sker tilsyneladende intet, jf. artikel fra Danwatch: ”Sådan hænger danske grise sammen med misdannede børn i Argentina” dateret den 9. april 2019.

Ministeren bedes redegøre for, hvad han vil gøre ved de uacceptable forhold?

Baggrundsmateriale: <https://danwatch.dk/undersogelse/saadan-haenger-danske-grise-sammen-med-misdannede-boern-i-argentina/>”

Svar

Tak for spørgsmålet.

Først og fremmest vil jeg slå fast, at de produktionsforhold, som pressen har omtalt, er dybt uacceptable. Befolkningerne i andre lande skal ikke sætte deres helbred på spil, blot for at vi kan købe deres varer.

Jeg vil for klarhedens skyld forsøge at besvare spørgsmålet under to overskrifter: en om dansk og international regulering af sprøjtemidler, og en anden om danske handlemuligheder i forbindelse med import af soja.

I forhold til regulering af sprøjtemidler kan jeg ikke stille krav om produktionen i andre lande. Jeg vil dog oplyse om, hvordan Danmark arbejder i EU regi for at skærpe kravene til pesticider i foder.

Når det gælder import af varer, så skal vi forholde os bredt til bæredygtighed. Soja er ikke et onde i sig selv. Soja er faktisk den afgrøde, der giver det største udbytte af planteprotein pr. arealenhed. Danmark kan fx via handelsaftaler i EU, større fokus på certificering og ved at øge mængden af danskproduceret protein påvirke importen i en mere bæredygtig retning.

1. Regulering af sprøjtemidler

Når det gælder sprøjtemidler er princippet i Danmark og EU, at der ikke må være en risiko, når et pesticid godkendes til brug. Vi har dog begrænset indflydelse på hvilke stoffer, der må anvendes i lande udenfor EU. Kun hvis der er tale om svært nedbrydelige organiske miljøgifte, de såkaldte POP-stoffer, kan der indføres et internationalt forbud under Stockholmkonventionen.

Danwatch nævner, at der i produktionen af soja blandt andet anvendes chlorpyrifos, paraquat, glyphosat og atrazin. Ingen af disse stoffer er svært nedbrydelige organiske miljøgifte, og kan derfor ikke forbydes via Stockholmkonventionen.

Jeg kan heller ikke lave et dansk forbud mod enkelte stoffer i importeret foder, med mindre der er en risiko for forbrugerne ved at spise kød fra dyr, som er fodret med det importerede foder.

På EU-niveau sættes der grænser for restkoncentration af pesticider i fødeareafgrøder og for afgrøder, som bruges både til fødevarer og foder. Indirekte kan disse grænseværdier påvirke pesticidforbruget i lande uden for EU. Grænseværdierne er nemlig *de facto* med til at sætte en grænse for, hvor meget sprøjtemiddel, der må bruges på afgrøderne.

For nuværende sættes der ikke grænseværdier i rene foderprodukter som fx sojakager. Men Danmark vil – i henhold til pesticidstrategien 2017-2021 – arbejde for, at det bliver et EU-krav, at der også fastsættes grænseværdier for pesticidrester i afgrøder, der kun bruges til foder. Vi har allerede meldt dette forslag ind til EU-Kommissionen i forbindelse med Danmarks ønsker til den kommende revision af forordningen om pesticidrester i vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer.

Det mener jeg vil være et skridt i den helt rigtige retning. EU-grænseværdier for pesticidrester i foder kan være med til at styre markedet i den rigtige bæredygtige retning.

2. Bæredygtig sojaimport

I forhold til sojaimporten, så vil jeg igen understrege, at sojaproduktionen selvfølgelig ikke skal føre til misdannelser og kræft hos børn. Vi kan på nuværende tidspunkt ikke undlade at importere soja, da vi har behov for store mængder protein, men bl.a. de danske virksomheder har et moralsk ansvar, som jeg gerne vil drøfte med dem. Og vi har faktisk en række muligheder for at påvirke produktionen i en mere bæredygtig retning.

Internationalt – EU-handelsaftaler og udtalelse fra kommissionen

At Danmark importerer ca. 1,6 millioner tons soja årligt gør os internationalt set til en lille spiller. Det er ikke et argument for at fralægge sig et ansvar. Det er et argument for at samarbejde i EU om at fremme en mere bæredygtig sojaproduktion. EU er nemlig en relativt stor spiller, der importerer over 30 millioner tons soja årligt, blandt andet fra Sydamerika.

Et vigtigt greb er EU's frihandelsaftaler. Vi skal sikre os, at de kobles sammen med bæredygtighedsforpligtelser. Det er regeringens klare prioritet.

EU er nået til politisk enighed om en frihandelsaftale med Mercosur. Denne aftale skal nu forelægges EU-medlemsstaterne og Europa-Parlamentet til godkendelse. EU har blandt andet arbejdet for, at aftalens bæredygtighedskapitel er stærkt og robust, hvilket indebærer at parterne forpligtiger sig til ikke at sænke eller undlade at implementere national miljølovgivning ud fra konkurrencehensyn, eller med henblik på at fremme handel og investeringer.

Der skal være mulighed for, at EU kan rejse relevante spørgsmål i forhold til bæredygtig udvikling, f.eks. brugen af pesticider. Frihandelsaftalen er Udenrigsministerens ressort, og ikke temaet for dagens samråd. Men jeg vil gerne understrege, at Danmark vil lægge pres på Kommissionen for, at man udnytter de håndtag, der ligger i handelsaftalen.

Det er herudover glædeligt, at EU-Kommissionen i juli 2019 offentliggjorde en meddelelse om "intensivering af EU's indsats for at beskytte og genoprette verdens skove", som blandt andet tilskynder til bæredygtighed i landbrugets værdikæder.

Danmark er med i det såkaldte Amsterdam Declarations Partnership, hvor vi sammen med Storbritannien, Frankrig, Italien,

Nederlandene, Tyskland og Norge arbejder for at fremme import af bæredygtige og afskovningsfri landbrugsråvarer. Danmark havde formandskabet for partnerskabet i sidste halvår af 2018, hvor den daværende miljø- og fødevarerminister skrev til EU-Kommissionen og opfordrede til en EU handlingsplan mod afskovning og et mere bæredygtigt landbrug.

Det er vigtige og gode skridt! Vi skal fortsat arbejde for, at bæredygtighed omfatter alle verdensmålene og dermed også sundhed i forhold til brugen af sprøjtemidler

Nationalt – dansk produceret foderprotein og certificering

Vi kan også gøre noget i Danmark. Det Nationale Bioøkonomipanel har sat som mål, at op mod en tredjedel af den importerede foderprotein skal erstattes med dansk produceret foderprotein inden for en kortere årrække.

Ministeriet fulgte i efteråret 2018 op med en handlingsplan om nye bæredygtige proteiner, der skal sætte skub i udviklingen.

Målet er, at vi i fremtiden kan få dækket en langt større del af vores foderproteinbehov fra fx flerårige græsser. Det vil muliggøre, at vi kan reducere vores sojaimport, nedbringe udvaskningen af kvælstof til vores vandmiljø og reducere brugen af sprøjtemidler i dansk landbrug.

Jeg ser etableringen af partnerskabet ”Dansk Protein Innovation” som et klart signal fra de danske fødevarer- og ingrediensvirksomheder, foderindustri og vidensinstitutioner om, at de tror på et bæredygtigt proteinalternativ..

Men vi kommer formentlig stadig til at importere soja i mange år fremover.

Jeg er derfor rigtigt glad for, at der nu er oprettet en Dansk Alliance for Ansvarlig Soja under Dansk Initiativ for Etisk Handel. Miljø- og Fødevarerministeriet deltager i arbejdet sammen med bl.a. supermarkeds kæder, brancheorganisationer og NGO'er.

Jeg mener, at vi skal være mere ambitiøse, sådan at der, i produktionen af det foder, der importeres til Danmark, ikke bruges stoffer, der i EU er vist at være kræftfremkaldende, skadelige for forplantning eller lignende.

Jeg vil derfor på det kraftigste opfordre de relevante danske virksomheder til at udarbejde og offentliggøre ambitiøse handlingsplaner på området. Så der efterspørges certificeret soja, der stiller krav til, hvordan sprøjtemidler udbringes og håndteres forsvarligt, samt at man ikke må bruge de værste organiske miljøgifte.

Nogle virksomheder i Danmark har allerede taget ansvar og er gået forrest. De bør inspirere resten af branchen.

3. Afslutning

Så for at svare på spørgsmålet: Jeg vil som fødevareminister i forhold til anvendelsen af sprøjtemidler og bæredygtig import af soja arbejde for:

- 1) at de værste miljøgifte bliver forbudt under Stockholmkonventionen, samt at der i EU fastsættes krav om grænseværdier for importeret foder.
- 2) at Danmark lægger pres på Kommissionen for at man udnytter de håndtag, der ligger i handelsaftalen.
- 3) at Danmark er dagsordenssættende i Europa gennem aktiv deltagelse i Amsterdam Declarations Partnership (ADP) og at der kommer ambitiøse EU-tiltag der kan sikre, at soja produceres ansvarligt og afskovningsfrit.
- 4) at dansk bioraffinering styrkes, så der bliver udviklet bæredygtige proteinalternativer fra bl.a. flerårige græsser.
- 5) at danske virksomheder og brancheorganisationer løbende opfordres til at bakke op om certificeret soja, fx som del af Dansk Alliance for Ansvarligt Soja, og arbejde for at kravene bliver mere ambitiøse omkring brugen af sprøjtemidler.

Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at regeringen arbejder for en mere bæredygtig fødevareproduktion, og vi vil løbende se på, hvordan vi kan fremme denne udvikling bedst muligt. Vi er langt fra i mål, men som jeg nu har skitseret, så arbejder vi på flere fronter med at hæve niveauet.